

A LENGYEL KÖNYVTÁROSOK VI. KONGRESSZUSÁNAK
JAVASLATAI

ARSÓ, 1968. II. 12-14.

1. A Kongresszus azt a meggyőződését fejezi ki, hogy az igények teljes kielégítése, amely célból a lengyelországi könyvtári hálózat létrejött, valamennyi típusú könyvtár koordinált együttműködésének feltételéhez van kötve, és e követelmény megvalósításának biztosítékát látja az országos szintű koordinációs és módszertani központ, valamint az Állami Könyvtári Tanács létrehozásában.

2. Törekedni kell valamennyi típusú könyvtár tevékenységének és az állam tudománypolitikájának a koordinálására, a Tudományos és Műszaki Bizottsággal való együttműködés alapján.

3. A könyvtárak közötti együttműködés teljes megvalósításának a perspektivikus terv alapján kell fejlődnie, amelyet a gyűjtemények csoportosítása, hozzáférhetősége (különös tekintettel a könyvtárközi kölcsönzésre) és tudományos információja terén végzett részletes kutatások eredményei alapján dolgoztak ki.

4. A gyűjtemények csoportosítása területén a Kongresszus a következő kutatási témákat terjeszti elő:

- a) a könyvgyűjtemények és népszerűsítési politikájuk elemzése;
- b) a külföldi irodalom iránt megnyilvánuló olvasói igények feltárása abban a körzetben, ahol a könyvtárak működnek;
- c) teljes tájékozódás a külföldi kiadványok, főleg a folyóiratok elosztásának rendszerében;
- d) a külföldi irodalom vásárlására előírányzott pénzügyi beruházások és elosztásuk elemzése;

5. Központosítani kell a külföldi folyóiratok előfizetésére és a könyvek vásárlására előírányzott devizatartalékokat, lehetővé téve így az egyes könyvtárak, gyűjtemények csoportosításának racionális politikáját.

* Az eredeti szöveg a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban 4-5177/1 számon található.

6. A "Ruch" által terjesztett, az országba behozott folyóiratok alapján sokoldalú elemzést kell készíteni ezeknek a folyóiratoknak az egyes könyvtár típusok közötti elosztásáról.

7. Interveniálni kell a nyomdánál a hibás példányok számának nyugtalanító növekedése ügyében, különösen a nyomdák által megküldött kötelezpéldányokra vonatkozóan.

8. A Kongresszus felhívja a lengyel könyvtárosokat, hogy legyőzve a gyűjteményeknek kizárólagosan általuk történő adminisztratív birtoklása elvét, kezdeményezzék a főpéldányok összegyűjtését, hozzájárulva így a gyűjtemények nagyobb értékéhez, a róluk adott teljesebb információhoz és az olvasók általi használatuk könnyebb formáihoz.

A gyűjtemények hozzáférhetőségével kapcsolatban a Kongresszus a következőket javasolja:

9. Mivel az utóbbi években jelentősen megnőtt a könyvtári gyűjtemények használata, a gyűjtemények hozzáférhetősége megszervezésének új elveit kell országos viszonylatban megteremteni. Különösen vonatkozik ez a levelező hallgatók könyvtárközi kölcsönzésére. Ezen a területen alapvető követelmény:

- a) a Lengyelországban minden könyvtár számára kötelező könyvtárközi kölcsönzés szabályzatának kidolgozása, különös tekintettel a könyv olvasóhoz vezető útjának a megrövidítésére,
- b) a tudományos információ új alapelveinek alkalmazása,
- c) a modern technikai eszközök felhasználása, mint telefon, telex, reprográfia.

10. A tudományos könyvtárak tartalékainak a könyvtárközi kölcsönzésben való hatékonyabb kihasználása érdekében szükséges a könyvtárak regionalizációja, amely lehetővé teszi, hogy a kért dokumentum (könyv, folyóirat stb.) gyorsabban jusson el az olvasóhoz. Alapvető feltétel kell, hogy legyen ezen a területen a regionális katalógusok és tájékoztatók kidolgozása.

11. A ritka és értékes példányok (régii nyomtatványok, kéziratok stb.) kelendő védelme érdekében ezeket csak kivételes esetekben kell a könyvtárközi kölcsönzés számára hozzáférhetővé tenni, különösen ügyelve akkor is a küldemény gondos csomagolására.

12. A Kongresszus meggyőződését fejezi ki, hogy a hozzáférhetőség körültekintő szabályozásával a könyvtárközi kölcsönzésben különösen egységesek lesznek a könyvtári nyomtatványok (kötelezvények, megrendelések stb.).

13. A könyv, folyóirat és más dokumentum terjesztésének elősegítésére együtt kell működni azokkal a társadalmi és politikai szervezetekkel, valamint

ipari üzemekkel, melyeknek tagjai vagy dolgozói igénybe veszik a könyvtár szolgáltatásait.

14. A Kongresszus igényt támaszt:

- a) a folyóiratok korszerűsített központi katalógusának a legsürgősebb kiadására, a Nemzeti Könyvtár kartotékjai alapján,
- b) a regionális folyóiratok retrospektív bibliográfiája feldolgozásának megkezdésére azokban a vajdaságokban, ahol eddig még nem kezdték el ezt a munkát.

15. A Kongresszus úgy véli, hogy siettetni kell a különgyűjtemények meghatározott és egységesített könyvtári elvek szerint történő feldolgozását. Ez egyaránt vonatkozik a hagyományos könyvtári gyűjteményekre (grafika, muzikáliák, térképek), amelyeknek a feldolgozás után magukba kell foglalni a központi katalógust is, valamint vonatkozik az újabb típusú könyvtári gyűjteményekre is, amelyek számára eddig nem volt egységes feldolgozási instrukció.

A tudományos információ terén a Kongresszus úgy véli, hogy:

16. Az információs együttműködés fel kell, hogy ölelje a társadalmi élet minden területét, az információs központok által meghatározott kategóriákra támaszkodva, a hatásköri hatartartozástól függetlenül teljesítve funkcióit.

17. A hatékony együttműködés alapját kell képezzék az információs kérésekre vonatkozó kutatások eredményei.

18. Minden típusú iskola oktatási programja köteles érinteni a könyvtári-információs létesítmények használatának ismeretét.

19. Törekedni kell, hogy az információs rendszer a különleges kérésekkel kapcsolatban a működő szakkönyvtárakra és szakgyűjteményekre tudjon támaszkodni.

20. Szükséges, hogy a Központi Tudományos és Technikai Információs Intézet (CINTE) a Lengyel Könyvtárosok Egyesületével közösen összehívja a szakkönyvtárak és információs központok munkatársainak időszakos értekezletét, a mindkét félt érintő kérdések megvitatására.

21. Tanulmányozni kell a Központi Tudományos és Technikai Információs Központ, az Országos Tudományos Dokumentációs Intézet, a Lengyel Tudományos Akadémia és a Nemzeti Könyvtár együttesében a számítógépek lengyelországi alkalmazásának lehetőségeit a dokumentációs és bibliográfiai munkában, valamint a bibliográfia és dokumentáció gépesítésével foglalkozó központ megteremtésének lehetőségét.

22. Az információ technikai tökéletesítése érdekében meg kell vizsgálni, hogy a könyvtárak milyen mértékben vannak másolóberendezésekkel ellátva. Ez-

zel a kérdéssel elsősorban a Központi Tudományos és Technikai Információs Intézet köteles foglalkozni, az Országos Tudományos Dokumentációs Intézettel és a Lengyel Tudományos Akadémiával közösen.

A Lengyel Könyvtárosok Egyesülete 1965. nov. 3-4-i, a könyvtári információs szolgáltatnak szentelt Tudományos Ülésszaka meg nem valósított alapvető határozataival kapcsolatban a Lengyel Könyvtárosok Egyesülete VI. Kongresszusa követeli:

23. a) Reszortközi Bizottság vagy Tudományos Információs Tanács létrehozását, amely képes behatolni a valamennyi típusu könyvtár által képviselt információk gyakorlati és elméleti tapasztalataiba;
- b) valamennyi típusu könyvtár, mint a tudományos, műszaki és gazdasági jellegű információ központja, köteles legyen egy országos információs hálózatot létrehozni, és ezeknek az intézményeknek a dolgozóit egy országos információs hálózat dolgozóiként kell elismerni.

24. Mivel a könyvtárak tevékenysége és fejlődése megköveteli megfelelő könyvtári felszereléssel és berendezéssel való kellő ellátásukat, törekedni kell a megfelelő termelési bázis megtalálására az iparban és a szövetkezeti termelésben. A könyvtári bázis biztosítékának látszik a lengyel könyvtárakban egy különleges fejlesztési alap létrehozása, amelyet a műszaki fejlesztési alaptól különítenek el.

25. A Kongresszus átnyújtja a fenti javaslatokat, kötelezve a Lengyel Könyvtárosok Egyesülete Vezetőségét a kezdeményezés vállalására - a könyvtártudomány és a tudományos információ területén kutatásokat végző tudományos központok alapvető munkaterveinek koordinálása és irányítása terén.

— O —

A Kongresszus tematikájával szorosan összefüggő javaslatokon kívül felmerültek a tanácskozás folyamán olyanok is, amelyek nem kaptak helyet az alapvető témán belül, de nem kevésbé létfontosságúak az egyes hálózatok és könyvtári részlegek számára.

Igények merültek fel többek között:

- a) a könyvtárépítés területén,
- b) a könyvtárosok bérezése területén,
- c) a különböző típusu könyvtárak személyi összetételére,
- d) az állományonkívüli, szerződéses munkabérek rendezésére,
- e) a könyvtáros és az olvasó felelősségének a meghatározására - szabadpolcos gyűjteményeknél.

- f) az elavult, hibás és elveszett kiadványok leírásának elvi meghatározására,
- g) a könyvtárosok létkérdéseinek szélesebb körű figyelembe vételére, különösen a tanárihoz hasonló előléptetés bevezetésére, szolgálati lakás kiutalására a járási és községi könyvtárak dolgozóinak számára

Javasolták még a következőket is:

- a) könyvtártudományi tanszék létesítését Krakkóban,
- b) Központi Műszaki Könyvtár létrehozását,
- c) a munkaórák szabályozását a katonai könyvtárakban,
- d) könyvtáros-nyugdíjas ház építésének a kezdeményezését, a Lengyel Könyvtárosok Egyesülete 50 éves fennállásának megünneplésére,

Felszólaltak még a könyvtárakban dolgozó diplomás custosokkal kapcsolatos jogi szabályok sürgős kiegészítéséért, mert az új nyugdíjtörvényben nem említik őket - valamint a szakkönyvtárak szervezetére és személyzetére vonatkozó részletes irányelvek kiadásáért is.

A tanácskozás folyamán még elhangzottak kiegészítő javaslatok az Egyesület és a Lengyel Pedagógusok Szakszervezete Könyvtáros Szekciója közötti együttműködés szorosabbá tételének szükségességéről és a katalóguscédulák központi nyomásának minőségi megjavításáról.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ. 14. évf. 1968. 2-3. sz.

Szerkeszti: Gerő Zsoltné

Szerkesztőség: Bp. VIII., Múzeum u. 3. Telefon: 134-000/260

Kiadja a Népművelési Propaganda Iroda

F.k.: Nemes Iván igazgató

Készült az NPI sokszorosítójában 68,1491 - Budapest

F.v.: Fehérvári Tibor

Megjelent: 550 példányban Terjedelem: 12,4 A/5 tv